

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pô godinu K 6. — Za Šibenik na godinu donašenjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para peti redakciji ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redu. — Neprankirana pisma ne primaju. — Rukopisi se ne vraćaju.

Na čemu smo.

Posle toliko godina narodne borbe, posle naporâ svih stranaka u našoj domovini, nalazimo se gdje smo bili može se reći na početku, jer izim budnje narodne svjetlosti, naša domovina je i danas raztrgana, a naš narod, gdje god ga je, predmet je sile i izrabljivanju svih mogućih tudjinskih gospodara.

Od njeko doba, a baš od kada se u našu počeli pokazivati znaci jačeg otpora, vlastodržci kao da su podvostročili svoje sile, ne bi li nas čim je moguće jače pritisnuli i onemogućili nam uspjeh sa kojim težimo.

Ovi isti vlastodržci, od kada su počeli provadjavati taj svoj naum, služili su se varkam i praznim običajima, bajeći nam o garancijama, o trializmu itd. samo za to da uzmognu rata na jugu monarhije u času prijetecog rata narod njima poslušan i pouzdan.

Te prazne poruke dolazile su iz Beča, a bile su upriličene na način, da su lähkovjernima zajamčivale pomoć našem narodu pred magijskom silom. Nisi dok se to u javnosti našem narodu obećavalo preko plaćenika, koji su se kleli da imaju garanciju i da su im iste dane sa najvišim mjestima, dotle se puštao Magjarišma sve što su htjeli u Banovini, i u Bosni i Hercegovini.

Osim toga kolajku viesti, od nikuda oprovnute, a izasle u poluslužbenim listovima bečkih i peštanskih vlada, po kojima nam se kroji protupravna i nenaravna, a potom stetna i za naš narod zatorna sudbina.

Misli se u bečkim i peštanskim krugovima da jedna skupina, od kojih jedna podpala pod upliv i vladu peštanskim, a druga pod bečku. Banovina bi imala biti izručena Magjarišma, a Bosna sa Dalmacijom Austriji. To bi bio taj toliko razvikan trializam: Banovina pretvorena u veliku županiju magjarsku, a Bosna sa Dalmacijom u oblast bečkog manjinstva.

Očito je da bi, tim za uviek odzvolio našim državopravnim zahtjevima, da bi mi kao narod prestali bitisati.

To uvidjaj jedan dio i onih koji su se nadali u oživotvorenje bečkih običaja. Iz ovih dviju istina izlazi i po sebi način zaključak, da je našem narodu potrebit zajednički rad prema svim tudjim vlastodržcima, prema svim koji uime bilo koje vlasti ili obstojećih državopravnih zakona hoće da nad našim narodom vlađaju nedajući mu nje-

govu.

Prema ovom mi smo uviek radili da narodne sile okupimo bez obzira na stalište, na vjere, na imena koja nas diele. Nastojali smo da se dogovorimo i međusobno sporazujemo, a ne da nam tudjim nameće kao zakon sive ono što nas dieli i međusobno na njegovim korist jari.

Pred ovim sporazumom, pred ovom boricom izbezjavaju za nas slične mrvice, radi kojih bi se imale pojedine stranke klanjati i od vlastodržaca pomoći prosititi, jer narod koji nema svog ujedinjenja, svoje gospodarstvo, svoj vlastiti slobodan život, dobiva, i uz najveće poniranje, od vlastodržaca i sam koliko mu je dosta da uzmognu živjeti i celi svoj život radi da drugoga kao rob.

Radnja koja se započela nalazi sa mnogih strana odavala, kako je i naravno, jer se diže nad stranke i osobe a posećena je cijelim narodu, svoj našoj domovini. Iz ove radnje izključuju se po sebi osobni probitci, klijentstvo, samoživstvo, sramota služništva.

Mi smo, znajući da je nemoguće da bi se koji gospodajući narod zauzeo za slobodu i ujedinjenje svoga sužnja, u našem slučaju da bi Niemac ili Magjar znao što drugo uradi nego svoje posle upriličiti tako da nad nami jašnje vlasta i jače s nam zagospoduje, odmah u početku naglašivali dvije velike istine, koje se danas obistinjuju u cijelom svom obsegu za svakoga tko nije politički slipec ili u službi tajnih vladinih fondova.

Prva istina je, da mi kao narod ne smijemo se od nikoje vlasti austro-ugarske nadati da

će ona naš narod sjediniti i osloboditi, jer da je to proti naravi tih vlasti i proti obstojećim zakonima, kojih se vlastodržci imaju držati sve dok nisu prisiljeni nutrijom ili vanjskom silom da ih promijene.

Druga istina je, da naš narod jedino ako je složan i sporazum, jedino ako sve svoje sile uperi za jednim ciljem, za ciljem ujedinjenja i slobode, može prisiliti vlastodržce na izmjerenje narodnih naših prirodnih i državnih prava, jer nema sile koja bi mogla vladati nad našim narodom, kad on nebi to htio dopustiti, kad bi on preko svih svojih stranaka tražio svoje pravo i rušio tudjinsku stranu, koja je bila počela zahvaćati maha širom naših zemalja jer je pojedinac, jer je stranka svaka bila u nepristoj borbi proti svakoj drugoj stranici, te prema tomu izvršnuta napasti da se podaje u služništvo odlučujućim čimbenicima. To su nijeki stranke i činili istovjetujući sebe sa pokornjima raznim tudjinskim vladama.

Njeki kao da čete te je međestarenje odvilonio, pak bjesomučno udaraju na sve one, koji su započeli ovo djelo preporoda, ovo djelo okupljanja narodnih sila. Oni kao da vide te će ostati po strani, prezreni i valjda proklinjani od naroda.

Tko se u tom strahu iztiče napadnjima na nas i sve one koji su za ozbiljnu radnju, lako je pogoditi i bez da ih se imenuje.

U prvom redu je tu Trödler Hrvatske sa svojim bezstrannim pomagачima. Ni o njemu ni o njima ne treba govoriti, jer svak zna što su i zašto živu. Ta oni ne imaju ni ljudskog stida, a kamo li bi imali hrvatskog otačeništva.

U drugom redu dolaze Liepoplovići sa svojim vodjima na čelu. Ovi udaraju na nas i naše hrvatsku i pravaštva. Ovi na klevetu i kaši nametnike i izdajice, a svaki zna, da sve što se radi, čini se u sporazumu sa cijelom upravom naše stranke, koja je ovlastila svoje pouzdane radnje da poduzimlje. Osim toga zna se da je narod progovorio u više velikih skupština o djelovanju, koje se nastavlja u duhu naše stranke.

Nunavarno to za njih ništa ne vredi, kad oni nisu mogli strapti stranku prava i koš gosp. Crnice, kad joj oni nisu mogli udariti pečat crnouči i pokoristi, slepe pokornosti vlastodržcima iz Beča, kako je to gosp. Liepopli htio. Naravno to za njih ništa ne vredi, jer smo mi više cijenili naše hrvatsko i pravaštvo nego gosp. Liepopli grijulu austrijanštinu. On ima srca i obrazu da to neče on ima srca i obrazu da u svom listu napada na ljudje stranke prava kao izdajice, ali nema ni srca ni poštjenja da izdaje otvorena obraza pred svet i da bez krinke s nama se ogleda.

Nego mi smo s njim za uviek obraćali i zato valjda toliki bies na ljudi, kojima naemožno oprostiti što su ga razkrinali barem pred svojom hrvatskom savješću i što su ga ostolobodili.

U broju napadnica našeg rada odlikuje se još ono doklatreno ciganče, koje je bilo objetano od svih srpskih stranaka, a koje je, pod firmom katoličanstva i preporukom dobrih ljudi kao pokajnik došao u slavni Split, gdje je bio kroz toliko godina svjedokom i sudionikom svih zlodjela, koja su se u ime narodne stranke počinjale sa narodom.

Na napadaju tog smjeća mi se malo obaziremo, jer znamo da je u službi, da je plaćen za to da škodi, da osumnjiči, da omalovala, da osuđeti svaki koristan rad u našem narodu. Ne obaziremo se na to smjeće ni za to, jer znamo da na njeg ne bi ni pas pogledao da su mu služajno gospodari u mogućnosti odpuštiti ga. Ali kako to oni ne mogu učiniti, tako on djealom dokazuju da je slaga iste vrsti i kakvoće kao što su mu gospodari. Oni i on su jedno: robile onog koji ih uzdrži. Okavoki našu radnju ne mogu ni zaprijeti, ni osuđiti i ona napreduje. Ona će napredovati, jer mora za to što u našem narodu nema baš mnogo plaćenika i vladinih službi, koliko bi ih bilo dosta da zapriječe rad za ujedinjenje i oslobodjenje domovine naše.

Dakle danas smo na ovom: s jedne strane sve što je nezavisno za slobodu, a s druge sve što je placeno i za robstvo.

Vidjet ćemo kdo je jači.

Jeli baš vrijedno toliko se zagrijavati.

Prigodnom obstrukcijom, što ju je u austrijskom parlamentu zastupnik Šušteršić sa družinom podigao i doveo do toga, da mu onemogući rad, graknule su šabavske vrane na sve strane. Dok je razumljivo njihovo tužakanje, nije podnipošto shvatljivo jadikovanje onog djela slavenih i u najmanje jugoslavenskih zastupnika, koji radi toga gorke suze rone. Da opravduju svoj puki servilizam naprama vlastodržcima, oni se hvataju kao upotrijeni stanke trgovackog ugovora sa Rumunjskom i drugim balkanskim državama. Jedan list ide tako daleko, da napada Šušteršića zato, što je svojom obstrukcijom onemogućio izgradnju električne željeznicu Dubrovnik—Gruž!

Gosp. Šušteršić može, da ima amblejia, kao svaki drugi čovjek, — ta ljudi smo, all mu te recimo ljudske svećebole boljeće iznati u ovom času i to sa strane naših zastupnika, nije ne samo ničim opravdano, dati je i žalostno. Ovaj postupak jednog djela naše stampe,iza ledja koje se krije ovaj ili onaj zastupnik, jasno nam pokazuje, kako u naše ljudje još nije prodrio čvrsto uvjerenje, da radio, ili neradio austrijski parlament, da je u obče za nas jugoslavene sve jedno.

Prinatli ćemo, da bi ugovor sa Srbijom i Crnom Gorom te Rumunjskom donio neku korist našim jugoslavenskim pokrajinama, ali neka ona gospoda zastupnici, koji žale nad pobjedom Šušteršića budu uvjereni, da ne nikada toliku, koliko se oni u svojim glavama umislijaju, jer izim Crne Gore, svi drugi proizvodi i sve druge plodine pojedinih zemalja u prvom redu u zatim, da koriste Niemu i Madžaru, jer ih puniti saobraćaju tamo vode. Da je pak vlasti baš prieka potreba i velika državna nužda, nema za ona paragraf 14, po kojem može da vlasta i bez pravila.

Nama je žao i u duši nas boli, kad neke novine, koje su blže vlasti, nego narodu udaraju u slavo spive radu austrijskog parlamenta, a kamo li nas neće peći onda, kad vlasti očima čitamo, kako ne hoteli u vladino krilo i vladin maraču padaju one novine, koje se baše svojim rodoljubljem i tobožnjim radikalizmom,

Ne gospodo, ovo ne ide, ovo nevalja!

Nije li sto godina, da smo pod upravom austrijskog parlamenta? Nije li sto godina da nam šabavska rasa obecjeće preporod naše zemlje na kulturnom i gospodarskom polju? Nije li sto godina, da nas mjesto politički ujediniti, sve to više cijepaju, dok nam ne zasjednu, na vrat, a to u svrhu, da nas politički satru, kako su i ekonomski.

Pitamo mi one naše zastupnike, koji osuđuju ili pripisuju Šušteršiću ambicije, da nam reku, jeli ili nije za naš narod sve jedno, djelovao, ili ne austrijski parlament? Da ga srećom nikad nije ni bilo za nas bi bilo puno i puno bolje, jer austrijski parlament nije učinio drugo, nego naš narod sputao u verige političkog i gospodarskog robstva, koga se do vječna nećemo, ostresi, ači, naši potomci budu austrijski pužavci, kao što smo mi njihovi djeđovi na žalost danas.

Dok bi bila na dnevnom redu u austrijskom parlamentu svota za posvećanje gospodarsko podizanja Dalmacije na kopnu i moru, ako ne u obilnoj mjeri, ali bar u tolikoj, koliko je tražila osnova nad. Zottia i centralna ribarska komisija; dok bi bila svota za izgradnju željeznice Zadar-Benkovac-Knjin-Verlika-Split-Motinsko-Metković-Split-Aržano-Knjin Novi itd., dok bi bila svota za podizanje svakostvarišne škole, uređenje naših obala, posvećanje uvedenje hrvatskog jezika, a izključenje njemačkoga; dok bi bila svaka, da austrijski parlament traži da se Dalmacija i u obče jugoslavenske zemlje, koje su zastupane u parlamentu s Bosnom i Hercegovinom skupe, ko jedna ciljna oko Hrvatske; u jednu riječ, da se ujedine po

želzom i svog kralja mi bi naše pužavce razumili i mi bi osudili Šušteršićev korak. Ali dok je naš narod i to zaslugom austrijskog parlamenta ekonomski satr, da nemože diti glave, ni na kopnu i na moru, dok je bez jedne sveze željezničke sa svetom, dok u zemlji svak vlasta i gospodare, samo ne onaj, koji na to ima pravo, dok mjesto ujediniti našu domovinu, ono ju se još više komada, da nas se uzmognje još gnjaviti; dok naš jezik se zapostavlja, a njemački se ušljjava i dok smo bez škola, bez industrije, bez trgovine, pitamo je li pravo, je li ilepo, da mi jadikujemo nad onim, koji nam je sve ovo robovanje na metnu?

Da jadikovke onih zastupnika Jednote, a osobito onih iz Dalmacije nemaju temelja radi nerada parlamenta, da te tim njihovim napadaj na Šušteršića nisu ni patriotski ni ozbiljni, pokazati će nam oni sami kad se otvoru parlament. Oni će prvi upisati se u listu govornika, da kude zapuštenost naše zemlje, a sa strane čije? Sa strane austrijskog parlamenta, za koga evo koplike lome, puno žeće nego li bi sutra da smo ujedjeni za sabor u Zagrebu.

Ne gospodo, me valjatko. Više dosljednosti, manje pužanja, pak će našem narodu biti bolje, ako ne mnogo, a ono barem toliko da ga tentonska i Azijatska rasa ne drži za svog roba, a vas za lutke, koje na poteg konopca znaju raširiti ruke i larmat, a opet na poteg konopca ruke skupiti i savit grbavu poznate glave.

Politički komesar u košulji.

Makarska.

Ne čudite se — tako je! Taj vam je glavom c. k. kotarski povjerenik — grada Makarske — pan Panek. U samim hlačama i košulji, u po burne i tamne noći, na ulicu skače. Sad bi svatko s malim darom providnost scijenio, a je Makarska oplovila u krvi, kad politički komesar u to gluho doba, s muka duščika, na promehani osvjećen žurbe, nervoznosti, cvrkutanja i psikjanja, lomjava ruku i nogu, poput vitropira, kad ga noćni bijes spopane. Pa, znate, što se zbilj?! Jednostavan dečko našao par rieci s jednostavnijim pučkim učiteljem sjed pred kavanom u njegovoj neposrednoj blizini. Protivnih stranačkih uvjerenja iagnuća, pa po tom i mali osobni dušmani. Salelli jedan drugoga riečima, "samo, riečima". Tu vam ne središte uloge za dramu ili tragediju, ako ne za komediju. Eto povoda političkom povjereniku Panekove fele, zagrijanog političkog fanatičara, zelote, da u košulji na ulici dijasa, da broji site vukove i ciele ovce. Nas bi taj incident inače malo interesirao, da u osobi političkog inkvizitora Paneka na leži "causa proxima" sutrašnjem pokolu, koji bi mogao zadesiti mirene gradjane ovoga pitomog mještana. Malena disgresija! Obična sudbina! Makarska je tek i stopro mjestance. Nekoliko stotina purgara, tako slijvara s tucetom crevlijama i drvođelaca, uz nasutnu broj trgovčića, s ono činovništva, pa iz pameti gotova je kompozicija i makarskog mrtviorija. Pučanstvo malobrojno, što gladno, što sito, ali preteživo pošteno i dobročudno. S toga i nije graditi, kakav je Makarska bio dokon, da svojim svagđanjem dogovorištinama pravi atentata na prostor naših žurnala. Ali danas, kada u ovom gradiću stojimo pred evidentnim katastrofom, pred mogućim brutobiljačkim pokoljem, saviest nam nalaže, da i, ako kasno možda, ugušimo svaki pokret i kret turbulentnih i destruktivnih elemenata u zapetu!

Svatko se sjeća zadnjih makarskih izbora! Vladim krik i trik, vladim zastupnik dr. Ribičić pomoći svjetla žandarskih oštrica i presija s visoka, jedva si je skucao većinu od jednog jedincatog glasa. Prema tome rezultatu iole razboriti čovjeku neće biti težko suditi, kaj je moralna vlasti izborna trzavica u ovom gradu i kotaru, a kakav antagonizam mora da danas vlasta između pravačke većine, koja broji devet desetina pučanstva i vladine manjine, koju bi mogao uokupiti u svakom seoskom malenom podrumu. Činovnici, koji su moralni glasovati,

kuda im je bilo naređeno, bili su jezičac na izbornoj vazi. Ergo zatorna depresija i gušenje vladinih prokonzula, nemoralnim i nezakonitim putem smogla je ilegalno većinu s punim jekom zorno prostitucije. Ta izborna anomalija porodila je abnormalne odnose među građanstvom. Antagonizam između ogromne pravaške većine i vladine manjine na čelu s dr. baronom Vrankovićem preparirao je bombu, koja stoji pred zlatne sredine, ali koja još nije odušivena. No zato, ne varaju li znaci, sutra će da eksplodira. U tom slučaju nosioc krvnje biti će ista ovomjesta politička oblast, koja punim pravom u plamen požara, koji plamsa predmetu gradjanstvom.

Kroz ovo mjesec stranaki naši okršaji ubatili su dva poglavara, a treći težko da se pokaže doraslim odgovornosti, koju si je napratio na ledju; tina većna, što ima uza se nesposobnu čovjekova, koji mu je "Comes" i prvi doglavljenik. Pravaška većina svjesna svoje neslavljive nadmoći uzorom je čuvare političkog moralja, a nenadoknadljiva dušanska naručenih intriga i spletkarenja vladine ne moće i mizerni manjine. Kako bila ta manjina malena, ipak ovuklo u koliko ju je, puno je turbuletnih destruktivnih elemenata. Denunciranje i demoraliziranje u punom je jeku.

U 7 sati na večer krenusimo sa drvene obale izpred obč. ribarice pozdravljeni od same naroda, koji se tu u trenu sakupio, čuviši da su Biogradjani sa jedinim sokolskim odjelom posjetili i Krešimirov grad.

Okovo ovaj put, a drugi put, ako Bogda, opet čemo k braći, a najgospodnije nam, kako čušmo, prigodom proslave desetogodišnjice Šibenskog "Hrvatskog Sokola", koja nije daleko. Bračo Šibenčani, do skorog viđenja!

Izlenik.

Cetinensis.

Cetina.

Nego „džilitut se ne nepogodiv cilja“ bruka je, koja ga bruči na mjesut, koje za njega vedi i oblači. Mi bi želi znati, da li je visoka vlast uobičastila g. Paneka na slične izrade, i da li to — po njezinu mjenju konvereniju — njezinom povjereniku! ? Što će visoka vlast da to, kad čuje, da se njezin povjerenik igra na ulici avansmana? !

Mi sam upozorujem visokoistu tek na jučerašnje izpade i pustolovine g. Paneka, a da u njezinoj prošlosti ni zavirili nismo, ali hoćemo, jer vidimo, da ovakav čovjek vazda je prvi povod najžalosnijih dogodjaja, koje će u nevrije, biti užaludno aplikativi! Stoga pozor!

Izlet u Skradin i Šibenik.

Biograd na moru.

U prošloj nedjelji priedremo nas stotinjak Biogradjana izlet do Skradina i Šibenika. Odlično se na to bez ikakvih priprema, kao da smo već znali, da nas čekaju bratska srca. Izbila s našim izletom ostasmo podpuno zadowoljeni.

Bilo nas svake ruke, nismo gledali na stališke razlike, spajala nas jedna misao, misao bratstva, a to je i moralno da bude, kô kad s nama bila članova našeg Sokola, s kojim se bratimi i istovjetuju sve, što u nas čuti za pravo hrvatstvo.

Poštene rođodobne kićeni izrazi, izvadjeni iz frazarijama duševnih putnika, ni malo ne vredjaju, jer su im već privikli, slušajući ih puno dve godine. Što nisu pokrenuli naši junaci dana, a da ubiju kod naroda dobiti glas pravaških prvaka u Dalmaciji? Ta svatko je osim njih izdajica vjere i domovine; svatko osim njih goji sramotne aspiracije; svatko osim njih vodi narod u klaonicu; svatko osim njih zluzi demokratim, Beču i svojim ambicijam; svatko je osim njih sašao Starčevićeve nauke! Dolje krunku, licemjeri! Dosta nam je krvavog prizora u ovoj krajini, koji se zlobno odigraje s pravaškom idejom. Otvoreno stupite pred narod s programom vaših interesa; ne varajte više binedi narod! Nu, što rekoh? Zar biste vi inače mogli provoditi neke ideje, koje s višega putanja; zar inače nebi narod, kratko s vama obraćunao? Znatevi to dobro, pa stoga i pregnete oko ovoga sramotnoga posla.

Na čast vam tak dični rad! Nego vjerujte, plod će mu gorak biti, na veliku će se muku moći proguciati. Narod se može neko vrije izrabljivati, ali on zna; i ako kasno, trgnuti se iz prevara. "Tvrđ je orah vočka čudnovata — ne slomi ga, već zube polomi".

U početku, velika morska površina i bogatstvo morskih stvorova nisu tražili od čovjeka nikakove njege, jer je more imalo sve uslove kao i kopno i davalо je sve potrebito, što je čovjek tražio za svoje uzdržavanje. Vriješi svemu nadje na kraj, pa tako i ovome obilju.

Zdrije sveukupnog čovječanstva malo po malo gutalo je stvorove carstva prirodnina na zemlji i moru, te ih je svagdano sve to manje bivalo i čovjek je bio usilovan, da se dade na racionalnu težištu zemaljske površine i na njeđovanje i uzdržavanje morskih stvorova. Tako nikakva misao o gradnji morskih ribnjaka, gdje su ljudi nalazili potrebito za svoju prehranu bilo za nuždu, bilo za lukiš.

Tako čitamo, da je još u staro rimsko doba car Serije Orata (koji je uzeo i prezime od riba) uredio ribnjak za gojenje kamenica. Fulvo Irpino podigao je drugi veliki ribnjak u blizini Tarkuniye, u kom je gojio pojedine vrste kamenica napose, a osobito su se odlikovalo ukusom i veličinom one iz Ilirika.

U starom Rimu bila je nastala takova utakmica za gojenjem riba u morskim ribnjacima, da je svaki bogatiji čovjek bio preziran, ako ga nije

Sve blagorodne duše mrze onu Napoleonovu, koja je vašemu srcu osobito prirasla: „Politika je igra na ljudi.“ Igrajte, igrajte, ova je igra silno hasardna: može se u jedan hip sve proprijeti.

Vriješi je najbolji učitelj; ono će možda i vas kroz kratko vriješi ovu istinu naučiti.

Skromni samotnik.

Metkovići.

Pitat će se ko u čudu: kako smo mogli znati da teftter spravan za podpis na stolu Kajmakama Gironi — proti tobožnjem inkompatibilitetu, da naš zemljak Gjermi pl. Dominiković, kao bajagi nemajući stalnog boravišta u občini, može snasati čest občinskog većinu?

Borne po nekadateljnim kivnim protivincim, a sada priesnim prijateljima istoga Kajmakama! ...

Oni su to razvili i još se tim pohvalili kao nekom liepom stvari, gdje će on, njima za hator, in nezakonito počinili, dodavši, neka je začina podpuna, da odluka neće ni utoku davati mjesto! ...

Ako smo mi dakle sa dičnom viesti i pristojećim joj komentima izasli unapred, eda naklanjanju predusređenima, neka gosp. Kajmakam zahvali liepo svojinu novim saveznicima.

Nama je pak sada že što smo to učinili, pak bi rada da se gosp. Kajmakam ne bude predomislio, već da bi odlukom kojom nam se njegovi saveznici zapriješi ipak istupio, jer bi nam tako pružio prilike da se ispred oblasti i javnog mnjenja tim saveznicima pozabavimo.

A i bez te prilike, ima ih toliko drugih koje će nam valjda i to možda brzo natjerati, da to saveznisti pretremo.

Dakle? ! Do vidiča! ..

dvoličnost, jer dok sa Wekerle-ovom i Apponyem pristaje na kooperaciju svih stranaka, istodobno rovari na Justhovcima u zemlji proti klijencima. Kako neke novinejavljuju, na ovoj će se sjednici pročitati kraljevo ručno pismo, koje će sadržavati imenovanja više novih članova magnatske kuće.

Socialiste i narodno vieće! Socialistička

„Stobodna Rieč“ piše o narodnom vieću, te se izjavljuje za nj ali u smislu, da ne bude to nikakovo autonomno fiel, nekakova posebna organizacija, čiji bi članovi dekretni politiku; nasuprot narodno vieće mora imati karakter međustranačke konferencije, koja bi u pitanjima občega interes uticala put sporazumu medju strankama, koje bi onda u dotičnom pitanju proradile u svom djelokrugu. Kao stozerne tačke sporazumnog rada bilježi „Stobodna Rieč“ 1. priznanje narodnog jedinstva Hrvata i Srbija; 2. jednodušna želja i zahtjev narodnog ujedinjenja južnih Slavena; zahtjev za političko oslobođenje naroda od svakog vanjskog pritiska i unitarnjeg tutorstva i gospodstva.

„La Giovine Fiume“ prestala je izlaziti a kaže se, da će se razmetnuti i samo druživo, jer su većina članova, i onako već prošli u autonomačku stranku, usled velikih molba i vapaja sa strane nekojih, koji su na zadnjem autonomačkom kongresu na Rieči konstatirali svu numeričnu i moralnu mizeriju svoje stranke, koja danas ovise jedino o milosti i blagokonaknosti vlaste. Sa novim uskocima neće se stranka pomladiti, nego će se jedino pospišuti njezino rastu — ili uskoci moraju da zanječu i okazuju svu onu načelu, koja su ispozivala u svom po-knjome listu. Aut, aut!

Ostavka francuzkog ministarstva. Ministarstvo Clemenceau doje ostavku, budući da je Komora pri većanju o izvještaju komisije za izravnanju u ratnoj mornarici odbila su 212 proti 176 glasov prednost dnevnog reda kojim se izravnavalo vlasti povjerenje. — Predsjednik Fallières primio je ostavku.

Pokrajinske vesti.

Zabava u zadarskom Hrvatskom Sokolu. U nedjelju na 18. o. m. bila je u liepo uređenju avlji zadarskog hrvatskog Sokola, iz 25 godišnjeg oblastnika ovoga društva, prva javna vježba. Uspisao je ovoj zabavi bila prisutna mnogobrojna publiku; koja je velikim zanimanjem pratila pojedine vježbe te iz svake dobre, dok se sistem ne promjeni. Bez otvorenja českog sabora nemada rada u carevskom vieću. Pregovori sa vladom ne imaju se ozbiljno užeti, jer će se obstrukcija i u jeseni nastaviti.

Obstrukcija će se nastaviti.

Česki zastupnici dr. Stranski polagaju te račun svojim izbornicima o svom zastupničkom radu. Pri tom se je u svom govoru obširno dotako posljednjih dogodjaja u austrijskoj zastupničkoj kući. Spomenuo je i obstrukciju te je kazao, da skrajna oporba proti sadanju ministarstvu neće prestatiti sve do te, dok se sistem ne promjeni. Bez otvorenja českog sabora nemada rada u carevskom vieću. Pregovori sa vladom ne imaju se ozbiljno užeti, jer će se obstrukcija i u jeseni nastaviti.

Sastanak Bethmann-Hollwega.

Iz Ischla dolazi vjest da će prvi dana mjeseca kolovoza novi njem. državni kancelar Bethmann-Hollweg posjetiti Ischl da se predstavi kralju. Tom će se navodno prilikom sastati na dogovor sa Aehrenthalom i Tittonjem.

O savizu delegacija.

Obziron na vješt savizu delegacija priobčuje se, da su se obje vlade sporazumile, da će u rujnu uzeći u razpravu zajednički proračun, te da će se tom zgodom odrediti termin za saviz delegacija.

Polički položaj u Ugarskoj.

Danas sažaje se magnatska kuća u svrhu pročitanja kraljevog ručnog pisma. Ministar Wekerle od putovanja je ponovno iz Budimpešte na svoj posao u Danos. Bankovna skupina zarediti će početkom dojdajućeg mjeseca kotarima u svrhu agitacije za samostalnu banku, "Magyarorszag" javlja, da će se ova agitacija voditi u sporazumu sa Kossuthom. Uslijed ova akcije vrlo je ljuto novinstvo 67. mačkih stranaka te predbacuju Kossuthu

pošedovao, a stare knjige nam kažu, da je Lu-kul dao kod Napulja prešiće jedno veliko brdo samo da uzmognе more uči mu u ribnjak. A ovi ribnjaci su sili pravili majdani ribe. Tako čitamo, da je G. Irić prigodom trijumfa, što ga je slavio Cesar izvadio iz svog ribnjaka 1000 murenata, a da je Caton, skrbnik Luculova, prodao jednu malu baricu za 40.000 šesteraca. Poglądano li je na prošlost, pak se obazrenje na sadašnjost, moramo žalosnim srdecem priznati, da u ovo dve hiljadne godine u ovom pogledu nismo ništa napredovali već smo na žalost nadovali. Ako uzmemo u ruke Columela, te otvorimo poglavje koje govori o uzgoju riba u ribnjacima, zgrrozili ćemo se i zasramiti nad našim današnjim nemarom, a isto dobra neznanje.

Nasipi su ruše i ne dižu se, vode i more naniči su sili materijala, koji je zatrpaо jarije, a to sve leži i ne odnosi se tako, da naši ribnjaci nestaju nego za malo miresti, koja sama po sebi udje u ribnjak. Gójenja u ribnjacima nema jer gójenjem ne može zvati, pustiš li da se, ono što je ušlo po sebi razvija, a tom razvijanju ništa ne priporočaš, nit ma bilo kako, što do priponešes. Od milijuna naših ribnjaka jedva da jedne preživij, sve ostalo za oseke ostana na suhu i crkne, da bude pašom morskim pticama i krne, da se pretvorí u gnojivo, kojim da se poboljšaju zemljišta!

O umjetnom uljevanju mriesti nije ni govor a o umjetnom gnojenju niti pojma. Ovakvo stručnjak opisuje naše ribnjake na Jadranu. I

Pričnik za ribara.

XVIII. Ribanje u ribnjacima i lagunama.

Dok je čovjek provodio nomadski život, nije se brigao ništa najmanje za kulturni napredak svega onoga, što je na zemlji uživo. Bio je u izobilju! Tako sv. pismo kaže, da je Abraham, rekao svom sinovcu: „Ako čes ti desno, a ja ču levo“, što je znak, da je bilo sve jedno ili desno ili levo, što je dokaz, da je zemlja bila jednako bogata sa prirodninama, koje su bile potrebite za uzdržavanje i hranu čovjeka. Na kako se je narod množio, tako su se množile i potrebe, koje su užko spojene sa obstankom čovjeka na zemlji i od tada su se stali izražavati nužna sredstva okskrbe čovječanstva. Spoljodjelstvo razvilo je gospodarstvo u oblicu, a osobito ono u uzgoju životinja potrebitih za njegov obstanak. — Zemaljska površina za primorce nije bila u stanju da zadovolji svim onim potrebama, koje su spojene sa rastućim zahtjevima čovječanstva, te su tajim primorci tražili izvore svoje prehrane u onom dielu zemaljske površine, što morem zovemo.

Todora, javnu vježbu i starinsku korčulansku igru u kostimima „Morešku“.

Iz hrvatskih zemalja.

1000. Nedavno je pisano u našim novinama: „Neka se u našem narodu nadje 1000 rijih, koji će u svojem mjestu, okolici i krugu saborati u jednoj godini 100 kruna, pa eto družbi liepog izvanrednog dara od 100.000 K. Još smo napomenuli, da bi ti vriedni hrvatski rodoljubi sačinjavali odabranu narodnu vojsku; oni bi u svojim prsimas nisu poseban od družbe im poklonjeni znak. Tomu se je posluživ prvih odazvao g. dr. Gašparac, odvjetnik u Velikoj Gorici. Taj dobit prijatelji naše Istre položio je odmah 100 K, i time se je prvi upisao u slavnu družbinu četu. Iza njega je slijedio g. dr. Adolf Scherzer, kot. kr. liečnik u Senju. Napomenuti je gospodin sabrao u Senju 231.10 K, a u svom liepom popratnom pismu na ravnateljstvu družbe podpisao se i od 1000. Evo dva prekrasna primjera, koje treba slijediti. U Opatiji i Volovskom su se već neki prijavili. Imena čemo objelodaniti doskora, a tako i neke naputke, kojih će se družbinu vojnici imati da drže. Upozorujemo sve sada, da tko se upiše u družbinu četu, bit će mu dužnost, da svake godine sabere odnosno namakne družbi najmanje 100 kruna. Ustrojiti će se i ženski odio, za to se već sada prepričamo našim milini hrvatskim sestrama, da se i one upišu u našu vojsku. 100 družbinih vojnika, 1000 povjerenika, 1000 angela, koji će ju očuvati i omogućiti joj, da još i jače pregne oko spasavanja jednog od najvećih krajeva naše rajske domovine. Napred za Istru!

Nepriznavanje u Hrvatskoj položenih ljeckarničkih izpitova. Austrijsko ministarstvo izdalo je naredbu, po kojoj se ljeckarnički ispitovi položeni u Hrvatskoj — u Austriji nepriznavaju. Time je našim dal. ljeckarnicima zadani upravo smrtonosan udarac, pak su zato odmah hrv. zastupnici na carevinskem vječu podastrili vlasti memorandum da opozove ili ublaži ovu naredbu. Sad međutim iz krovova hrv. zastupnika iz Bečajavljaju, da je intervencija bila bezuspješna, jer da ministar nastave ostaje pri odluci, da se u Austriji priznaju ispitovi samo onim ljeckarnicima, koji su ih položili u Austriji, i da je već određeno da se ta naredba objedani u zvaničnom listu.

Madjari proti protestantskoj crkvi u Hrvatskoj. Celo madjarsko novinstvo bavi se sa pitanjem protestantske crkve u Hrvatskoj te užasno napada vodje hrvatskih protestanata zbog akcije za ustrojenje posebne protestantske biskupije u Hrvatskoj.

Madjari u Bosni. U Sarajevo je stiglo više madjarskih političara, da proučava teren za prijenos Bosne Madjarskoj (?). Govore, da će se doskora utputiti veliko izaslanstvo grada Pešte u Sarajevo, da uvrati posjet od prošle godine.

Izigravanje hrvatskih željezničkih pruga. Po Hrvatsku, a naročito po Slavoniju tako važnoj pruzi Zagreb-Vinkovci prijeti opasnost, da će doskora ostati bez prometa. Po toj se naime pruzi vršio sav tovarni i osob. promet iz Bačke i Banata (odnosno između Tise i Dunava) putem prevoza kod Gombosha. No izgradnjom željezničkog mosta preko Dunava kod Baje te stropicem Željezničke pruge Subotica-Baja-Battasek-Dombovar ići će odsele sav iz vozju Ugarske ne više preko Gombosha na Vinkovce-Zagreb, već prugom Subotica-Bajana Dombovar, dakle na prugu Budimpešta-Riška, na kojoj Madjari i onako misle u što skorijem roku metnuti i druge tračnice. Pruga Vinkovci-Zagreb opustjet će. I tako nas Madjari izigravaju gdje god mogu!

dosta, slika je žalostna, da žalostnija biti ne može. Kad ribarstvo u lagunama i ribnjacima ne bi bilo skroz i skroz proučeno, još bi se moglo donekle oprostiti našim posjedičnim ribnjaka njihov nemar, ali danas, kad se je sasna na čistu i sa urednom ribnjaku i gojenjem riba nije drugo već ih treba pokondu, što neće da zasnuju razionalno gojenje, što bi služilo njima na diku i korist.

Osim ove množine privatnih ribnjaka, moglo bi se duž obale podignuti sijsaset novih. Dostatno je spomenuti u našoj okolici: Mokre u Zlošelima, Vrujci i Buduća u Prokljanu, Klobušac, S. Petar u Mandalini, Jadravačke Morinje, Ninir, Grlić u Grebaštici, Soline u Zablaču, Stupin kod Rogoznice itd. Kad bi se ovi ribnjaci uredili sjegurno bi mogli dati toliku koliko ribe, koliko je danas iz sveukupnog našeg okolišnog mora dobivamo. Ja se nadam, da će naši glavnici, a tih hvala Bogu ima, jednoma već odslužiti, da pokrenu gojenje riba u ribnjacima, što bi bilo njima od koristi, a služilo bi im na čest i diku.

(Nastaviti će se).

Promjene u Puli. Važnost ovoga grada sve više izbjiga. Dični Dr. Matko Laginja preuzeo je zadaću, da ovaj grad osvoji za hrvatstvo. I možemo mirne duše reći, ako se nastavi u započetom pravcu, da će taj grad u nedaleko vrijeme postati posvema u hrvatske ruke. Zadnji občinski izbori su pokazali jakost hrvatsva u tom gradu. Pula ima inače i veliku važnost za samu monarkiju. Tu je sjedište mornarice i vlada namjerava u Puli stvoriti jedno novo činovničko mjesto, koje bi bilo iznad katorskog poglavara. Vesti o tom novom funkcionaru su veoma vjerojatne, dapače se već šire vesti i o osobi, koja bi imala to mjesto da zauzima. To bi imao da bude sadanji gorički katurski poglavlar grof Henrik Attems. — Iz upućenih se pak krugova doznaće, da će se de facto ustanoviti mjesto jednog višeg funkcionara u Puli, ali da na to mjesto neće biti pozvan grof Attems, već koja

danasa, kao da je ta stvar podpuno zaspala, jer se na nju nitko više ne zagrijava, pa na taj način lako da prodje još godina i godina, dok naša bazilika bude imala sebi dostojan zvonik. Pod pok. biskupom Fosco ovo se je pitanje držalo uvek budno, ali za njegovih naslednika nije nikad više uzeto onom brigom, koju zastavljuje. A ipak je i vredno, i dostojno i potrebilo, da se gradnja zvonika bazilike izvođi na svaki način i što prije, jer ovakav krasan spomenik svjetskog glasa, kakav je naša bazilika sv. Jakova ne smije da ostane još dalje bez zvonika, a sramota je, što je već tako dugo mogla biti bez njega. Mi ne ćemo ipak da o ovom predmetu razpravljamo na dugo i široko, ko što bi bilo inače od potrebe; radje ćemo u kratko iznjeti naše mišljenje, znajući da se kad i kada vrlo lakše primaju dobre misli zgodno i kратko iztaknute, nego li duga predivanja. Mnogo se je govorilo i pretresalo vrhu mjestu, polozaju, na kojem bi se novi zvonik imao da gradi. Bit će tako slobodni da baš u tom pogledu rečemo svoju.

Zvonik morao bi biti gradjen, gdje je sada riznica bazilike. To mu je najlepše i najatraktivnije mjesto, mjesto za koje vlasta minjene, da je i po samom graditelju bilo u tu svrhu odabran, ali da je odustao od namjere tu zvonik dizati, jer mu svodovlje odveć raztegnuto, nije jamčilo za stalni temelj. Novi zvonik mogao bi se jednako graditi na svodovlju i kolumnama, samo bi to svodovlje moralо biti visoko, oštire, po tome jače. Izpred tog novog zvonika moralо bi da bude sve čisto. Prama tomē imala bi se srušiti kulina do „Palazzo del Conte“ pa i onaj dio što ide od biskupova palače do nje nad gradskim vratima prema krtionice. Tim bi se sa obale otvorio širok i ravan vidik na novi zvonik i na ulicu koja vodi na trg bazilike. Sa obale do zvonika moglo bi se urediti krasne stepenice, (skalinada) kojemu bi kao pendant bile stepenice, što bi se takodje imale načiniti sa obale kod kuće Montanari prama glavnom proljetju Bazilike. Kad bi se sve ovakvo uređilo, postala bi nizgrednom stvari visina novog zvonika, jer na onom položaju s ovakom okolnom uredbom i s pozadinom crkve svaka bi visina jednako lepo odgovarala. Eto mi načinimo svoju. Do koga je nek je izpla, što mi navrata sve doroke, dok god nestane u ulici riznica ona „a r m a d u r a“, koja se tu ko ironija beći i dokle god ne vidimo, da se je novi zvonik počeo graditi.

Vruckina, s iako malo okasno, javila svim zorom, što sa najbolje očituje u pustom čvrštanju čvraka. Vrieme se ustalo, dok se do davnina nije znalo jesmo li u ljeti ili u jeseni.

Razne vesti.

Frank Zotti & Co. u New-Yorku, stečaj. Odlukom nadležnog američkog suda imenovan je upravitelj stečajne mase bankovne tvrde Frank Zotti & Co. u New-Yorku njeki Jesse Watson, koji namjerava izhoditi sudbeni odluku, da se uložne knjižice izdane ulagateljima od tujih, većim dijelom austrijskih štedionica i banka, te koje se nalaze u stečajnoj masi, imaju ubrojiti u aktivno stanje stečajne mase. Ovaka bi odluka po mišnju spomenutog upravitelja stečajne mase imala posljedicu, da bi spomenuti novčani zavodi morali uručiti upravitelju stečajne mase sve one novčane iznose, ukoj glase uložene knjižice. Obstojeći pak opravljena sumnja, da su spomenute uložne knjižice, nalazeće se u stečajnoj masi, bile predane tvrdci Frank Zotti & Co. ili samo da podignuće i daljnje odpremjanje donosili novčanih svota ili samo u pohranu, te da tvrdka Frank Zotti & Co. odnosno stečajna masa nije stekla pravo vlasništva nad istim. Toliko pričuje c. kr. namještajstvo u Zadru (6. srpnja 1909 br. VIII-1278) javnosti na značje radi ravnjanja.

Izseljencima za Ameriku. Američka je vlada privela u kriještop zakon, kojim se traži od svakog useljenika da se kod izkrcanja izkaže gotovinom od najmanje 25 dolara ili 125 kruna. Tko ne može pokazati te svote, taj se bezodvlačno vraća kući, te mu se ne dozvoljava izkrcanje. Sva sliši naši izseljencima na taj je način već vraćena u domovinu, čime im je načinena velika šteta. Upozorujemo stoga svi naši ljudi koji misle krenuti u Ameriku, da se provide dovoljnom zalihom novca, jer ih neće ni agencije za izseljivanje bez takove zalihe preuzeti za daljnji prevoz.

Častni pokret u Turskoj. Iztraga protiv mladih časnika u Grčkoj dovadja do sukoba sa starijim časniciima. Zborni su zapovijednici pokvali časnike, da polože ponovnu prisegu, što su ovi odklonili pozivajući se na svoju prvu prisegu. Kažnjeni neće biti, jer ne preuzele nikakav zločin. Ujedno su časnici upra-

vili proglašenje na narod, u kojem u prvom redu traže da se nesposobni kraljevski princevi odstrane i proveđe stroga reorganizacija vojske. (Ovaj će program kod budućih izbora uvesti sve napredne stranke). Govori se da će biti zbog toga komora razpuštena.

Abdul Hamid neće pred sud. Ministarsko vijeće definitivno je zaključilo, da se eksultanta Abdul Hamida neće staviti pred sud. Na 23. o. m. bili će u dva mesta ukinuto ratno stanje.

Šta su perzijski Bahitjari? Sad su u svim novinama govori o Bahitjari, koju su pobijedili šahove čete, te su s nacionalistima zapravo gospodari Teherana. Bahitjari su najprijetnije pleme perzijsko, koje živi na svojim nepristupnim humicima daleko od svake civilizacije. Energični su, smioni i jaki. Parlamentarizam im je sasvim tudi. To su goršaci i radnici iz jugozapadne Perzije, koji se od ostalih Perzijanaca u mnogom razlikuju. Žive po gorama odijeljeni od sveta, pa su zato danas upravo onakvi, kakvi su bili prije trista godina. Ženidbama se nikada ne mijesaju s pljemima iz nizina pa im se rasa održala čista arapska. Ponosni su i dostojanstveni pa se time poglavito razlikuju od ostalih svojih zemljaka. Bahitjari preziraju ostale Perzijance, nazivaju ih kukačicama. Zato ih se drugi i boji kao krvoljčnih hajduka. Jedna perzijska poslovica kaže, da među Bahitjarima ne vredi ljudski život više od ovčjega. Oni su mnogočenje i zene su im vrlo liepe, te ne pokrivaju lica koprenama. Većina ih je nomada. Žive od lova i trgovčićkih karavana koje robe. Za komad pašnjaka znadu udariti na susjedno pleme a isto tako i radi sitnih porodičnih zadjevica. Čitati među njima nezna gotovo nitko.

Zrakoplovom preko kanala La Manche. Francuzski zrakoplov Latham, koji je bio u zrakoplovu preletio kanal koji dieli Francuz od Englezke nije uspio. Poslije 20 kilometara puta pao je u more. Spasila ga jedna torpednica, koja ga je pratila.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik Josip Drezga.

Javljam cijenjenom građanstvu, da u mojoj kovačiji obavljaju cijelokupnu izradbu novih kola i svakovrstne popravke na kočijama i kolima u gvođaju i u drvu, solidno, tačno i brzo uz vrlo umjerene cene.

Preporuča se za cijenjene naručbe

Ivan Fulgosí, kovač.

Obavjest.
Čast mi je javiti, da koncem lipnja prenosim moj „Hotel Krka“ s restauracijom u kući Unić, isto na obali, povrh kavane „Miramar“. Preporučujem se svim mojim cijenjenim gostima i prijateljima i za buduće, uvjeravajući ih, da će svojski nastojati, da budu uvek i posve zadovoljni.

Šibenik, 14. svibnja 1909.

Franje Crličko,
hotelier.

Sasvim badava
svakom

ura sa lancem

Da našu tvrdku kao i naše nove žepne ure za gospodku i gospodine objavimo, ražlašavimo svakomu na uprigoštanju K 1 — za troškove (takodje u poštanskim markama) krasnu uru sa lancem i naš ilustriranici.

Pišite odmah na tvrdku:
HEINRICH WEISS,
Beč 99. Poštanski pretinac. 11-26

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korenitu u ček promet; ekskomptuje mjenice, finansira trgovske poslove, obavlja inkaso, poštovuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstvu obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GAVNICA

K 1,000,000

Pričuvna zaklada i pritičci K 150,000.
Centralka Dubrovnik - - - - -
- Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, občinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećice, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždrijebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kuponu bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, dragocjenosti i kamene i t. d. uz najkulantnije uvjete.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Sarajevo, Split i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sledeće vrste osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životne rente.
2. Osiguranja mirovinu, nemocnu, udovinu i odgojnima sa i bez liečničke pregledbe.
3. Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siana i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadržana imovina u svim odjeljima iznosi:
Od togj jamicne zaklade: K 1,410,816.28
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 1,000,000.00
Izplaćeni odštete: K 820,000.00
K 2,619,582.36

Za Dalmaciju pobliže obavestiti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Splitu. Poslovница u Splitu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

JEDNOSTAVNO IZLOŽENO

I POZIV

I PRAVILNO

I JEDNOSTAVNO

I ZAŠTITNO

<p style="writing-mode: vertical-rl